

Del 2 Gatekunst og minnesmerker

Det som skjedde med millioner av ofre for nazistenes handlinger minnes på flere måter i dag, blant annet gjennom gatekunst og minnesmerker.

Se på bildene. Sammenlign minnesmerkene og gatekunsten og reflekter:

- Hvilke likheter og forskjeller har de to kunstformene med tanke på å minnes fortiden?
- Hvilken foretrekker dere? Begrunn.
- Hvordan påvirker minnesmerkene og gatekunsten oss? Klarer de å fortelle oss noe om historiene om Holocaust? Hva har minnesmerkene og gatekunsten å si for oss i dag, trenger vi slikt? Begrunn.
- Drøft hva som kjennetegner et godt minnesmerke.
- Klassen skal sammen velge ut minst tre kriterier for hva som utgjør et godt minnesmerke.

Minnesmerker

T.v: Minnesmerket over deporterte norske jøder på Akershuskaia i Oslo. Foto: HL-senteret

T.h: Fotografi av skipet Donau som forlater Norge 26. nov. 1942. Om bord er 529 personer med jødisk bakgrunn fra Norge.

Minnesmerker – stort og smått

Bilde til venstre: Berlin, Tyskland. Minnesmerket over jødiske ofre for Holocaust ble reist i 2005. Den består av 2 711 betongklosser og dekker 19000 kvadratmeter i sentrum av Berlin. Hvordan tolker du minnesmerkets utforming?

Foto: CC

Bilde øverst til høyre: Snublestein i Tromsø for Chone Conrad Caplan (1922 - 1945). Slike steiner finnes i mange land over hele Europa. Hver stein er utformet som en brostein 10x10cm, belagt med en messingplate der navn, fødselsår, deportasjonsår, dødsdato- og sted er inngravert. Hver stein representerer ett enkeltmenneske, ett individ. Steinene støpes ned i fortauet på steder der jøder eller andre ofre for nazismen bodde eller arbeidet fram til de ble deportert og drept. Når vi på et vis «snubler» over disse minnesmerkene der vi bor, der vi går, der vi arbeider, vil vi forhåpentligvis forstå at navnene vi leser representerer levende mennesker. Steinene krever at vi ikke glemmer og er en påminnelse om at Holocaust foregikk også her i våre gater og ikke bare et annet sted, langt borte.

Bilde i midten: Jente leser teksten på to snublesteiner.

Foto: snublestein.no

Bilde nederst til høyre: Conrad Caplan sammen med sine venner i Tromsø. Conrad Caplan ble drept under en dødsmarsj bare timer før amerikanske styrker befrikk konsentrasjonsleiren Dora Mittelbau. På denne måten ble Conrad den jødiske innbygger i Tromsø som døde sist av alle de drepte. Han hadde en jevngammel kjæreste på handelsskolen i Tromsø og mange venner som aldri fikk se ham igjen.

Foto: snublestein.no

Gatekunst

Bilde til venstre: I byen Lublin i Polen. Kunstnere: Cezary Hunkiewicz og Escritor Media. Opprinnelsesår: 2016

Om veggmaleriet: Lublin er en by i Øst-Polen som tidligere var et hovedsenter for jødisk intellektuelt liv og kultur. Takket være arbeidet til en frivillig organisasjon (Brama Grodzka – Teatr NN) har Lublin bestemt seg for å dokumentere sin jødiske historie. Organisasjonen har tatt initiativ til et 100 meter langt veggmaleri til minne om det jødiske kvartalet. Veggmaleriet er en kollasj av arkivbilder tatt før andre verdenskrig. Bildet over er en liten del av dette veggmaleriet.

Bilde til høyre: I Białystok i Hviterussland. Kunstner: Andrzej Muszyński. Opprinnelsesår: 2008

Esperanto er et internasjonalt språk utviklet av en polsk jøde, Ludwik Zamenhof, på 1800-tallet. Zamenhof mente at forskjellige morsmål skapte forskjellig gruppetilhørighet og dermed gruppefiendtlighet. Et felles morsmål ville skape en felles gruppetilhørighet og samhold. Esperanto bygger hovedsakelig på romanske og germanske språk. Esperantosamfunnet skal i dag ha mellom 100 000 og to millioner brukere, men det finnes ingen offisielle statistikker som bekrefter dette.

Veggmaleriet finner man på et bygg i Białystok i nærheten av Zamenhofs familiehus, som ikke lenger eksisterer. Zamenhof er mannen i midten, han med grønn frakk.

Del 2 Gatekunst og minnesmerker

	Våre notater
Sammenlign: Likheter og forskjeller	
Vår mening: Hvilken kunstform foretrekker vi og hvorfor? Uenige? Begrunn evt. ulike ståsteder.	
Reflekter: Påvirker minnesmerkene/ gatekunsten oss? Hvordan og hvorfor/ hvorfor ikke? Klarer gatekunsten og minnesmerkene å fortelle oss noe om Holocaust? Hvorfor/ hvorfor ikke? Trenger vi minnesmerker/ gatekunst om fortiden? Hvorfor/ hvorfor ikke?	

<p>Velg ut: Kriterier for et godt minnesmerke</p>	<p>Eksempel: det må være synlig for forbipasserende</p> <p>1)</p> <p>2)</p> <p>3)</p> <p>4)</p>